

УДК 316.343.3-053.81

А. М. Ревко, к. е. н., доцент,
О. О. Чех, магістрант

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Анотація. У статті досліджено стан державної молодіжної політики в Україні. Розглянуто проблеми молоді в умовах трансформаційних змін. Доведено, що основними соціально-економічними проблемами молоді є: безробіття, низька оплата праці, зростання рівня соціальних відхилень, відставання рівня освіти від рівня, досягнутого найбільш розвиненими країнами; падіння престижу загальної і професійно-технічної освіти. Проведено аналіз рівня безробіття населення України за віковими групами. Запропоновано основні напрямки реформування молодіжної політики як регіонів, так і держави в цілому.

Ключові слова: соціалізація, молодіжна політика, рівень безробіття, людський потенціал, рівень життя молоді.

А. Н. Ревко, к. е. н., доцент,
О. О. Чех, магістрант

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИОННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ

Аннотация. В статье исследовано состояние государственной молодежной политики в Украине. Рассмотрены проблемы молодежи в условиях трансформационных изменений. Доказано, что основными социально-экономическими проблемами молодежи: безработица, низкая оплата труда, рост уровня социальных отклонений, отставание уровня образования от уровня, достигнутого наиболее развитыми странами; падение престижа общего и профессионально-технического образования. Проведен анализ уровня безработицы населения Украины по возрастным группам. Предложены основные направления реформирования молодежной политики как регионов, так и государства в целом.

Ключевые слова: социализация, молодежная политика, уровень безработицы, человеческий потенциал, уровень жизни молодежи.

A. M. Revko, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
O. O. Chekh, Undergraduate Student

SOCIO-ECONOMIC ISSUES FACING YOUTH IN THE CONTEXT OF TRANSFORMATIONAL CHANGES

Abstract. *This article analyses the state of national youth politics in Ukraine. Youth issues in the context of transformational changes are examined. It is claimed that the main socio-economic issues facing youth are unemployment, underpayment, increase in the level of social disorders, gap between educational level in Ukraine and more developed countries, decline in the prestige of general and vocational education. Analysis of unemployment rate by age groups in Ukraine was conducted. Main directions for reforming youth politics both in regions and in the country are proposed.*

Socio-economic situation of youth is one of the main indicators of the country's development. It is important to define the role, position of youth in society and their problems so that the formation of youth would happen with the regard to socio-economic processes. The high speed of political, economic and social changes influenced the development of Ukrainian youth. Profound changes of social stratification occur under conditions of radical restructuring of Ukrainian society. One of the main features of social stratification is social polarization. An important feature of Ukrainian youth is stratification by socio-economic indicators. Youth face problems which they cannot resolve by themselves. They are unemployment, underpayment, reduction of affordable housing, paid education, drug addiction, alcoholism, criminalization, etc.

The primary concern of this article is to examine Ukrainian youth opportunities in the labour market in the context of transformational changes.

Youth are a specific socio-demographic group that occupies a special place in the social structure of society and plays a significant role in the socio-political and economic life of the state. This is due to the specific characteristics of this demographic group and possibilities of changing this population category in the process of socialization.

Underpayment, which does not provide the normal reproduction of human potential, is one of the reasons for the growing problem of employment, especially for youth, because young people is the most sensitive subject in the labor market. The analysis of the unemployment rate of Ukrainians by age groups indicate that there is high unemployment in the age group of 15 to 24 years is 22.4% in 2015, because many young people are looking for work after the completion of professional education at that age and youth have problems with employment. Primarily this happens because other age groups due to its professionalism and experience have more advantages in employment.

A significant role in solving youth problems should play society and the state, which must introduce such a policy in relation to youth, so that to provide the most effective training, decent education, health care, successful socialization.

Resolving these problems requires the development and implementation of the state youth policy in social practices, which should be focused on creating a new system of training taking into account the trends of modern social and economic life, labor market needs, overcoming the exclusion of young people from political and social processes.

Keywords: *socialization, youth politics, unemployment rate, human potential, youth living standards.*

Актуальність теми дослідження. Соціально-економічне становище молоді є одним з головних показників розвитку держави. Для того щоб формування молоді відбувалося адекватно суспільно-економічним процесам, необхідно визначити її роль і місце в суспільстві, з'ясувати її проблеми. Велика швидкість політичних, економічних та соціальних змін вплинула на розвиток української молоді. В умовах радикальної перебудови українського суспільства відбуваються глибокі зміни його соціальної стратифікації, однією з особливостей якої є соціальна поляризація. Важливою характеристикою української молоді є розшарування за соціально-економічними показниками. Перед молоддю стоять проблеми, які вирішити самостійно вона не може: безробіття, низька оплата праці, недоступність житла, платна освіта, наркоманія, алкоголізм, криміналізація тощо.

Постановка проблеми. Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка максимально відповідатиме потребам молоді людини та водночас держави. Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави щодо цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління.

Саме тоді, коли будуть надаватися достатні гарантії та умови для соціалізації та всебічного розвитку молоді людини, молодь буде здатна і матиме бажання спрямовувати свій потенціал відповідно до інтересів суспільства у всіх сферах своєї життєдіяльності. Відсутність такої політики або її неадекватне втілення, як зазначає М. Головатий, призводять до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі, зокрема й у всьому суспільстві загалом [1, с. 49].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження питань державної молодіжної політики зробили такі відомі вітчизняні вчені: Д. Богиня, С. Вовканич, О. Вишняк, М. Головатий, М. Долішній, С. Злупко, В. Куценко, Е. Лібанова, С. Makeєв, У. Садова, Л. Семів, Н. Тітова, М. Шаленко, О. Яременко та інші. Проблеми молоді, досліджували М. Алле, Р. Еренберг, Дж. Ріфкін, М. Портер, Р. Сміт, Й. Шумпетер. Загальнотеоретичні основи розвитку ринку праці та зайнятості в Україні розглядалися в працях В. Близнюк, Д. Богині, Т. Заєць та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на численні наукові доробки вчених, актуальним залишається дослідження основних соціально-економічних проблем молоді в умовах трансформаційних змін.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження можливостей української молоді на ринку праці в умовах трансформаційних змін.

Виклад основного матеріалу. Молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному та економічному житті держави. Це пов'язано із специфічними характеристиками даної демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації [2, с. 107].

У сучасних умовах розвитку суспільства, важливого значення набувають завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовження терміну її навчання, соціально-політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально-демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених, соціалізація - це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства.

Молоді люди - це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що існують у суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але вливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами, представниками інтелігенції тощо. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя.

Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. Особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу - протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді [3, с. 476].

Варто підкреслити, що на процес соціалізації молоді значно впливає сім'я, школа, армія, засоби масової інформації, політичні організації тощо. Усі вони, як суспільні інститути, мають безпосереднє відношення до становлення та якості соціалізації молодої людини.

Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливу роль в житті молодої людини відіграє правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний достаток і сімейний добробут [4, с. 66].

Низький рівень заробітних плат, який не забезпечує нормального відтворення людського потенціалу, є однією з причин загострення проблеми зайнятості на-

селення, особливо молоді, оскільки молодь є найбільш вразливим суб'єктом на ринку праці. До молоді, згідно законодавства України, відноситься населення у віці від 15 до 34 років. Пошуки першого місця роботи, невідповідність кваліфікації, відсутність досвіду роботи призводять до зниження рівня економічної активності молоді. Ці та інші проблеми призводять до зростання безробіття в молодіжному сегменті, викликають збільшення зайнятості в «тіньовий» сфері економіки. А оскільки саме молодь володіє великим людським потенціалом, здібностями до праці і творчості в усіх сферах діяльності, тому забезпечення ефективної зайнятості та управління молодіжним сегментом ринку праці набуває особливої актуальності.

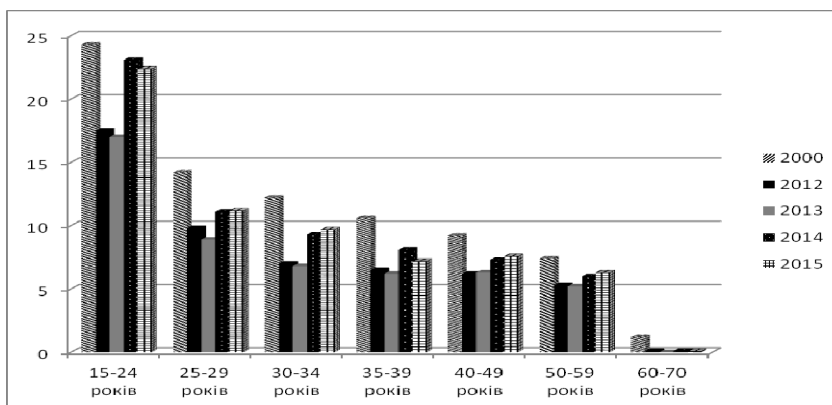

Рис. 1. Рівні безробіття населення України за віковими групами у 2000-2015 рр. [за даними 5, с. 139]

Результати аналізу рівня безробіття населення України за віковими групами (рис. 1) свідчать про те, що високий рівень безробіття спостерігається у віковій категорії від 15-24 років – 22,4% в 2015 році, оскільки в цьому віці багато молодих людей шукають роботу після закінчення професійної освіти і у молоді виникають проблеми з працевлаштуванням. Це пояснюється, перш за все тим, що інші вікові групи, за рахунок своєї професійності та досвіду, мають більше переваг при працевлаштуванні.

Протягом 2000-2015 рр. рівень безробіття населення мав нерівномірну тенденцію до 2013 року спостерігається зниження цього показника по всіх вікових групах, але з 2013 року, рівень безробіття з кожним роком збільшується, що обумовлюється кризою, яка призводить до скорочення обсягів виробництва, припинення кредитування малого і середнього бізнесу, а також значне вивільнення працівників з підприємств.

Найважливішими чинниками зниження якості, а значить, конкурентоспроможності людського потенціалу України стали зростання безробіття і погіршення якості зайнятості [6].

Протягом довгого часу молоді відводилось другорядне місце у сфері праці, що, як наслідок, посилювало її матеріальну та психологічну залежність від старших поколінь. Нині близько 90% молодих людей живуть на частковому або повному утриманні батьків та рідних. У середньому домогосподарства, у яких проживають молоді люди, отримують дохід з таких джерел: 38% доходу становлять заробітна платня, гонорари за оплачувану роботу, 26% – дохід інших чле-

нів родини, грошова допомога від батьків, інших родичів, що працюють в Україні, 23% – дохід чоловіка/дружини.

Відносно новим явищем стає погіршення економічного стану молоді. Це стосується виконання нею фізично важких, шкідливих і непривабливих робіт, постійної загрози безробіття, одержання мінімальної заробітної платні. Так, наприклад, середня заробітна платня молодих робітників складає нині лише 60% від середньо-українського рівня і є вдвічі нижчою від величини мінімального споживчого бюджету для юнаків і дівчат.

Наслідком цього є падіння рівня життя молоді в цілому, що спонукає її вдаватися до підробітку крім основної роботи чи навчання. Тому вторинна зайнятість молоді стає для неї правилом.

Але з огляду на те, що вторинна зайнятість здійснюється переважно у неформальній або тіньовій економіці, молодь стає об'єктом посиленої експлуатації. Сьогодні у тіньовому секторі економіки працює 21% молодих людей у віці 15-28 років; у віці ж 20-28 років цей відсоток зростає до 25,3%. Найбільш поширеним в усіх групах молоді великих міст є надання послуг приватним особам.

Серед соціальних проблем молоді значне місце займає зростання рівня соціальних відхилень, а саме злочинності, токсикоманії, алкоголізму, суїцидів тощо. Дослідження свідчать, що підґрунтям для негативних суспільних явищ є соціально-економічна нестабільність, недоліки в організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, штучне відокремлення її від виховання, зниження виховного потенціалу сім'ї, неякісна організація праці на виробництві, негативний вплив антигромадських елементів, зростаюча активність суб'єктів тіньової економіки, наявність засобів і сфер нетрудового збагачення, бізнес через нелегальні азартні ігри, сутенерство, рекет, відсутність нормальних умов для лікування неповнолітніх наркоманів, алкоголіків. Тобто проблема зниження рівня правопорушень та інших антисоціальних проявів зводиться до зменшення впливу на молодь вказаних та інших негативних явищ суспільного життя [7, с. 89].

До числа особливо тривожних тенденцій у молодіжному середовищі відносяться відставання рівня освіти від рівня, досягнутого найбільш розвиненими країнами; прискорення падіння престижу загальної і професійно-технічної освіти; збільшення числа молоді, що починає трудову діяльність із низьким рівнем освіти і не має бажання продовжувати навчання; орієнтація багатьох ланок освіти на "потокі" відтворення робітників, службовців і спеціалістів без урахування вимог споживачів; невідповідність кадрів з вищої, професійної і середньої школи до роботи в нових умовах: відставання матеріально-технічної бази всіх рівнів від нормативних вимог, зниження інтелектуального рівня аспірантського корпусу - майбутнього української науки, відтік обдарованих юнаків і дівчат із багатьох вузів і з країни.

За даними державної служби статистики, 49% з числа української молоді мають повну вищу освіту (вуз III-IV рівнів акредитації) або отримують її після закінчення навчання у своєму навчальному закладі. Серед чоловіків таких 43%, серед жінок 56%.

За даними соціологічного опитування громадської думки Центру Разумкова, цілком або скоріше задоволені своєю освітою 67% представників української молоді, тоді як незадоволених - 14%. Серед молоді, які закінчили навчання, ті, що отримали вищу освіту, значно більш задоволені рівнем своєї освіти, ніж ті, що не отримали – 83% проти 56%.

Важливу роль у вирішенні молодіжних проблем має відіграти суспільство та держава, які повинні запровадити таку політику по відношенню до молоді, щоб забезпечити найбільш ефективно виховання, повноцінну освіту, охорону здоров'я, успішну соціалізацію. Оскільки освіта робить людей більш продуктивними, а охорона здоров'я зберігає інвестиції в освіту і дає можливість відтворювати людський потенціал [8, с. 118].

На жаль, діючі економічні і соціальні програми практично не враховують специфічну соціальну позицію молодого покоління в процесі суспільного розвитку. У зв'язку з цим необхідно підсилити увагу до соціальних проблем молоді, визначенню засобів, форм, методів і критеріїв роботи з молодим поколінням Соціальна незахищеність, нестача уваги суспільства визначає цю соціальну групу як дестабілізуючу суспільну силу, а в цей час на молоді лежить відповідальність за майбутнє країни.

Вирішення цих проблем потребує розробки і втілення у соціальну практику державної молодіжної політики, яка повинна бути зорієнтована на створення нової системи професійної підготовки з урахуванням тенденцій сучасного соціально-економічного буття, потреб ринку праці, подолання відчуження молоді від політичних та суспільних процесів.

Молодіжну державну політику в незалежній Україні було започатковано «Декларацією про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (1992 р.) та Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (1993 р.). Потім вона деталізувалася в таких Законах, як «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (1998 р.), «Про зайнятість населення» (1991 р.), «Про фізичну культуру і спорт» (1994 р.), «Про туризм» (1995 р.) тощо. Основні права і обов'язки молоді, як і інших громадян України, зафіксовані в Конституції України (Ст. 53).

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що соціально-економічні проблеми молоді проявляються надзвичайно гостро, і найважливішими з них, на вирішення яких мають перш за все сконцентруватися зусилля державної молодіжної політики, є:

- створення умов для вирішення проблем матеріального забезпечення молоді та їхніх родин;
- проблем працевлаштування: доступність отримання якісної освіти;
- здоров'я і можливості його збереження та поліпшення;
- проблеми забезпечення житлом;
- проблеми підліткової та молодіжної злочинності та інших антисоціальних проявів;
- проблеми виховання молоді, зокрема патріотичного.

Соціально-економічні проблеми молоді мають стати підґрунтям у визначенні напрямів державної молодіжної політики. Багатоманітність проблем та неодна-

кова їх гострота в різних регіонах вказують на те, що регіональна державна молодіжна політика не може провадитися за єдиним шаблоном. Копіювання досвіду іншого регіону без його адаптації до місцевих умов є недоцільним і може бути навіть шкідливим. Різноманітність соціально-економічних проблем молоді потребує, зокрема, на низових рівнях регіональної державної молодіжної політики, абсолютно конкретних і адекватних до ситуації підходів у їхньому вирішенні.

Економічна активність, тобто участь у ринку праці, є однією з основних форм участі в суспільному житті, що забезпечує не лише економічне зростання і матеріальний добробут, а й широкі можливості щодо соціалізації та задоволення духовних потреб людини.

Отже, в умовах соціально-економічної кризи молодь стала однією з найбільш вразливих категорій. Проте, враховуючи об'єктивні психологічні особливості, що притаманні молоді, вона має найбільшу соціальну, професійну та життєву перспективу, необхідну в умовах виходу з кризового стану.

Молодь перебуває в складній ситуації і потребує ефективного соціального захисту, бо, з одного боку, відбувається стрімкий розвиток інформаційних технологій, а з іншого, - знижується рівень життя, збільшується кількість проблем, що постають перед нею.

Ефективність соціального захисту, як переконує світовий і національний досвід, тісно пов'язана з ефективністю економічного розвитку взагалі. Проте слід пам'ятати, що ефективність соціального захисту молоді ґрунтується на соціальних цінностях і орієнтаціях суспільства, його піклуванні про власне майбутнє [9. с. 106].

Висновки. Таким чином, становлення та розвиток української молоді в суспільстві – одна з актуальних соціально-економічних проблем, яка потребує вирішення в нашій країні. Основними соціально-економічними проблемами є: постійна загроза безробіття, одержання мінімальної заробітної платні, проблеми працевлаштування, відставання рівня освіти від рівня, досягнутого найбільш розвиненими країнами; прискорення падіння престижу загальної і професійно-технічної та вищої освіти, руйнація традиційних форм соціалізації.

Основними напрямками молодіжної політики як регіонів, та країни в цілому повинні стати:

- подолання негативних явищ у сфері зайнятості з метою підвищення якості зайнятості молодого населення України;
- розробка та впровадження програм соціального розвитку та захисту молоді з гарантованого забезпечення молодих спеціалістів першим робочим місцем;
- виплачувати дотації роботодавцям, які приймають на роботу молодих фахівців без досвіду роботи;
- здійснення моніторингу ринку праці та прогнозування потреб у працівниках за професійними ознаками.

Отже, молодіжна політика має бути спрямована на виховання нового осередка суспільства, який буде незалежним від старших поколінь, матиме мету та спрямовуватиме свою діяльність на розвиток економіки нашої держави.

Література

1. Бебик, В. М. Політична культура сучасної молоді / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. - К. : А. Л. Д., 2006. - С. 41 - 65.
2. Головатий, М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий. - К. : Наукова думка, 2003. - 236 с.
3. Дмитрієва, М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді / М. Дмитрієва // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. - К., 2003. - С. 471 - 479.
4. Карнаух, А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні / А. Карнаух // Політичний менеджмент. - 2005. - № 4 (13). - С. 63-69.
5. Економічна активність населення України 2015. Статистичний збірник / відп. за вип. І. В. Сенік. - К. : Державна служба статистики України, 2016. - 201с.
6. Ревко, А. Н. Экономические факторы воспроизводства человеческого потенциала молодежи Украины / А. Н. Ревко // Интеграция науки и практики в социальной работе: материалы II международной научно-практ. конф. (13 марта 2014 г.) / под общ. ред. профессора А. А. Харченко. - Орел : Изд-во ОФ РАНХиГС, 2014. - С. 176-181.
7. Колесніченко, Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу / Н. М. Колесніченко // Наукові праці : науково-методичний журнал. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. - Т. 23. - Вип. 10. Політичні науки. - С. 88 - 90.
8. Ревко, А. М. Оцінка впливу витрат домогосподарств на якісний розвиток людського потенціалу регіону / А. М. Ревко // Сталий розвиток економіки. - 2015. - №1 (26). - С. 115-121.
9. Корогод, Л. П. М. Грушевський про місце і роль молоді в національному розвитку України / Л. П. Корогод // Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології та методики: Матеріали міжнародної конф. (11-13 жовтня 1995 р., Київ) - К. : А. Л. Д., 2006.-232 с.

References

1. Bebyk, V. M., Holovaty, M. F., Rebkalo, V. A. (2006). *Politychna kultura suchasnoi molodi [The political culture of modern youth]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Holovaty, M. F. (2003). *Molodizhna polityka v Ukraini: problemy onovlennia [Youth policy in Ukraine: problems updating]*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
3. Dmytriyeva, M. (2003). Osoblyvosti ideino-politychnykh nastanov suchasnoi molodi [Peculiarities of ideological and political attitudes of modern youth]. *Sotsialno-psykholohichniy vymir demokratychnykh peretvoren v Ukraini – Socio-psychological dimension of democratic reforms in Ukraine*, 471 – 479. Kyiv [in Ukrainian].
4. Karnaukh, A. (2005). Problemy molodizhnoyi polityky v suchasniy Ukraini [The problems of youth policy in modern Ukraine]. *Politychnyy menedzhment – Political management*, 13, 63-69 [in Ukrainian].
5. Senyk, I. V. (2016). Ekonomichna aktyvnist' naseleण्या Ukrayiny 2015 [Economic activity of the population of Ukraine in 2015]. *Statystychnyy zbirnyk – Statystychnyy zbirnyk*, 201. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny [in Ukrainian].
6. Revko, A. N. (2014). Ekonomicheskie faktoryi vosproizvodstva chelovecheskogo potentsiala molodeji Ukrainyi [Economic factors of reproduction of the human potential of Ukrainian Youth]. A. A. Harchenko (Eds.), *Integratsiya nauki i praktiki v sotsialnoy rabote – Integration of science and practice in social work: Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference*. (pp. 176-181). Orel: RANHiGS [in Russian].
7. Kolesnichenko, N. M. (2002). Stanovyshche molodi yak odna z humanitarnykh problem nashoho chasu [Youth Development as one of the humanitarian issues of our time]. *Naukovi pratsi – Scientific works*, 23(10), 88-90. Mykolayiv: Vyd-vo MDHU im. P. Mohyly [in Ukrainian].
8. Revko, A. M. (2015). Otsinka vplyvu vytrat domohospodarstv na yakisnyy rozvytok lyudskoho potentsialu rehionu [Assessment of the influence household expenditure on development of quality of the human potential of region]. *Stalyy rozvytok ekonomiky – Sustainable development of the economy*, 26, 115-121 [in Ukrainian].
9. Korohod, L. P. (2006). M. Hrushevskyy pro mistse i rol molodi v natsionalnomu rozvytku Ukrayiny [M. Hrushevskiy about the place and role of youth in the national development of Ukraine]. Proceedings of the international conference: *Vyvchennya molodi na suchasnomu etapi: pytannya metodolohiyi ta metodyky – Youth study at the present stage: questions of methodology and methodology*. Kyiv: A. L. D. [in Ukrainian].

Надійшла 16.05.2016

Бібліографічний опис для цитування :

- Ревко, А. М. Соціально-економічні проблеми молоді в умовах трансформаційних змін / А. М. Ревко, О. О. Чех // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – 2016. – № 2 (8). – С. 143-151.